

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA A VEDY UKRAJINY
ŠTÁTNA VYSOKÁ ŠKOLA
UŽHORODSKÁ NÁRODNÁ UNIVERZITA

Filologická fakulta
Katedra slovenskej filológie

LESIA BUDNIKOVÁ

DEJINY SPISOVNEJ SLOVENČINY

Metodické pokyny

Užhorod 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Філологічний факультет
Кафедра словацької філології

ЛЕСЯ ТОМАШІВНА БУДНІКОВА

ІСТОРИЯ СЛОВАЦЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

методичні вказівки для студентів ОПП бакалавр галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.036. «Слов'янські мови та літератури (переклад включно) перша - словацька»

2-ге видання, змінене та доповнене

Ужгород – 2022

УДК 811.162.4 (09)(076)
ББК Ш 141.52-930
Б-90

Буднікова Л.Т. Історія словацької літературної мови: методичні вказівки для студентів ОПП бакалавр галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.036. «Слов'янські мови та літератури (переклад включно) перша - словацька». Ужгород, 2022. 33 с.

Рецензенти: д. ф. н., проф. С. М. Пахомова,
доц., к. ф. н. О. Л. Мадяр

Обговорено і затверджено засіданням
кафедри словацької філології
ДВНЗ “Ужгородський національний університет”
30 серпня 2022 р., протокол № 1

Рекомендовано до друку вченою радою
філологічного факультету
ДВНЗ “Ужгородський національний університет”
16 вересня 2022 р., протокол № 1

OBSAH

Úvod.....	5
Tematický plán prednášok.....	6
Tematický plán praktických cvičení.....	8
Modul č. 1. Predspisovné obdobie	
1. Spisovný jazyk na území dnešného Slovenska v období Veľkomoravskej ríše. Predcyrilometodské obdobie	8
2. Spisovný jazyk na území dnešného Slovenska v cyrilometodskom období	9
3. Spisovný jazyk na území dnešného Slovenska v 10.-12. stor.	10
4. Charakteristika spisovného jazyka slovenskej národnosti v 13.-14. stor.	11
5. Spisovný jazyk slovenskej národnosti v 15. stor.	12
6. Kultúrne jazyky Slovákov v 16.-18. stor.	13
7. Vznik a rozvoj kultúrnej slovenčiny v 16.-19. stor.	14
Modul č. 2. Spisovné obdobie	
1. Bernolákovské obdobie	16
2. Štúrovské obdobie	18
3. Spisovný slovenský jazyk v matičnom období (1863-1875)	19
4. Spisovný slovenský jazyk v martinskom období (1875-1918)	20
5. Stav spisovnej slovenčiny v období Československej republiky. Medzivojnové obdobie (1918-1945)	22
6. Spisovný slovenský jazyk v povojnovom období (od r. 1945 do r. 1989)	23
7. Jazyková situácia na Slovensku po roku 1989 a po vzniku samostatnej Slovenskej republiky (po r. 1993)	25
Testy	27
Kontrolné otázky.....	32
Literatúra.....	33

ÚVOD

Termínom dejiny spisovného jazyka sa v odbornej literatúre označuje historická jazykovedná disciplína, ktorej predmetom i cieľom je vedecký opis historického procesu kultivovania jazyka v predspisovnom období a opis vzniku a vývinu jeho spisovnej formy na pozadí spoločenských, najmä kultúrnych dejín jeho nositeľa. Takýto opis obsahuje výsledky skúmania historického procesu kultivovania slovenčiny, vznik a vývin jej spisovnej kodifikovanej podoby na pozadí slovenských národných dejín v ich najstaršej etape, ďalej v rámci starého Uhorska, rakúsko-uhorskej monarchie a v období od prvej svetovej vojny po dnešok.

Vývin spisovnej slovenčiny sa rámcovo člení na obdobie predspisovné od začiatku 9. storočia do konca 18. storočia a na obdobie spisovné od konca 18. storočia dodnes. Predspisovným obdobím sa nazýva etapa kultivovania slovenčiny pred vznikom slovenského spisovného jazyka. Jeho začiatky siahajú do 9. storočia a koniec do osemdesiatych rokov 18. storočia, keď roku 1787 vyšla bernolákovská kodifikačná príručka spisovnej slovenčiny.

Spisovným obdobím sa nazýva vývinová etapa v dejinách spisovnej slovenčiny od vzniku spisovnej podoby slovenského národného jazyka dodnes. Začiatky tejto etapy siahajú do konca 18. storočia, konkrétne do roku 1787. V metodických pokynoch rozlišujeme pojmy spisovný jazyk Slovákov (ktorý sa používal od začiatkov písomnosti do konca 18. stor.) a spisovný slovenský jazyk (od 19. storočia dodnes). Dnes sa spisovný jazyk pokladá za základnú formu národného jazyka. Je to kodifikovaná forma národného jazyka, nadnárečová, celospoločensky platná a záväzná, z hľadiska spoločenských potrieb primerane štylisticky diferencovaná. Tieto vlastnosti ju kvalifikujú plniť úlohu vonkajšieho znaku, ktorý umožňuje odlíšiť slovenský národ od iných národov. Spisovný jazyk má teda okrem funkcie dorozumievacej, poznávacej a estetickej aj funkciu národnoreprezentatívnu a národnointegračnú.

Cieľom metodických pokynov je upevniť a prehĺbiť poznatky študentov získané na prednáškach z dejín spisovnej slovenčiny, podnietiť samostatné myslenie a prácu študentov, pripraviť študujúcich na zápočet z dejín spisovnej slovenčiny.

TEMATICKÝ PLÁN PREDNÁŠOK

Modul č. 1 Predspisovné obdobie

Téma 1. Spisovný jazyk ako forma národného jazyka

Základné pojmy a termíny: národný jazyk a jeho stratifikácia. Spisovný jazyk a nespisovné útvary (existenčné formy) národného jazyka. Jazyková norma a norma spisovného jazyka. Norma a jazyková prax (úzus). Kodifikácia normy. Kodifikačné príručky. Spisovný jazyk a jazyková kultúra. Jazykové zákonodarstvo.

Dejiny spisovného jazyka. Periodizácia dejín spisovnej slovenčiny. Periodizačné míľniky. Základné členenie: predspisovné obdobie a spisovné obdobie. Jednotlivé etapy vývinových období. Pojem kultúrnej slovenčiny. Predpoklady zakladateľskej kodifikácie spisovnej slovenčiny. Príručky o dejinách spisovnej slovenčiny.

Téma 2. Predspisovné obdobie. Spisovný jazyk na území dnešného Slovenska v období Veľkomoravskej ríše

Predspisovné obdobie. Kultúrno-historické podmienky Veľkomoravskej ríše. Kultúrny jazyk na území dnešného Slovenska v 9. – 10. storočí. Predcyrilometodské a cyrilometodské obdobie. Staroslovienčina a staroslovienske písomníctvo. Prevzatia do iných jazykov. Jazyková tvorba Cyrila a Metoda. Pamiatky veľkomoravského obdobia.

Téma 3. Spisovný jazyk na území dnešného Slovenska v 10.-14. storočí

Kultúrno-historické podmienky vzniku a formovania slovenskej národnosti. Doznievanie veľkomoravských tradícií. Charakteristika jazykovej situácie na území dnešného Slovenska v 10.-12. stor. Jazyková situácia v období 13.-14. stor. Vznikanie slovenskej národnosti a používanie domáceho jazyka v meštianstva a zemianstva. Jazykové pamiatky 13.-14. stor.

Téma 4. Čeština ako spisovný jazyk slovenskej národnosti v 15. stor.

Príčiny preniknutia češtiny. Čeština v listoch, listinách a v administratívnej a právnej spisbe. Čeština v literárnych pamiatkach. Žilinská mestská kniha. Slovakizovaná čeština.

Téma 5. Kultúrne jazyky slovenskej národnosti v 16.-18. stor.

Čeština v 16.-18. stor. Latinčina. Diakritický pravopis v úprave Českých bratov. Navráť k češtine a kríza v jej používaní. Vznikanie a rozvoj kultúrnej slovenčiny. Kultúrna stredná slovenčina, kultúrna západná slovenčina. Maďarizácia na prelome 16. a 17. storočia. Jazyk katolickej spisby.

Téma 6. Kultúrna stredná slovenčina v 18. storočí začiatku 19. storočia

Charakteristika kultúrnej strednej slovenčiny 18. zač. 19. stor. Tlačené texty v kultúrnej slovenčine. Kultúrna východná slovenčina.

Modul č. 2 Spisovné obdobie

Téma 1. Bernolákovské obdobie

Spoločenské a kultúrno-historické predpoklady vzniku bernolákovského hnutia. A. Bernolák, prvý kodifikátor spisovnej slovenčiny. Bernolákovský spisovný jazyk. Kodifikačné príručky bernolákovčiny. Charakteristika bernolákovčiny. Osobnosti v bernolákovskom období. Hodnotenie bernolákovského hnutia.

Téma 2. Štúrovské obdobie

Spoločenské a kultúrne predpoklady vzniku štúrovského hnutia. Predpoklady novej kodifikácie. Rozhodnutie o kodifikácii. Ľ. Štúr, definitívny kodifikátor spisovnej slovenčiny. Štúrova jazykovedná teória a východiská kodifikácie. Zásady kodifikácie. Námietky proti Štúrovej kodifikácii. J. M. Hurban, M. M. Hodža. Hodžovsko-hattalovská reforma. M. Hattala. A. Radlinský. Spisovný jazyk za Bachovej éry.

Téma 3. Spisovný slovenský jazyk v matičnom období

Spoločenské a kultúrne znaky matičného obdobia. Úprava Hattalovej kodifikácie v dielach F. Mráza a J. Viktorína. Úloha Matice slovenskej pri rozvíjaní a stabilizovaní spisovnej slovenčiny. Jazyková norma a kodifikačné príručky. Vývin štýlov a rozvoj slovnej zásoby.

Téma 4. Spisovný slovenský jazyk v martinskom období

Spoločenské a kultúrne znaky martinského obdobia. Martinský úzus a martinská norma spisovnej slovenčiny. Štýly spisovného slovenského jazyka v martinskom období. Kodifikácia a norma. S. Czambel a Rukoväť spisovnej reči slovenskej. J. Škultéty.

Téma 5. Spisovná slovenčina v 20. storočí. Spisovná slovenčina v Česko-slovenskej republike (1918-1989)

Spoločensko-politická a jazyková situácia na Slovensku v 20. a 30. rokoch 20. storočia. Prvé Pravidlá slovenského pravopisu (1931). Časopis Slovenská reč. H. Bartek. Spisovná slovenčina v Slovenskej republike. Pravidlá slovenského pravopisu (1940). Spisovná slovenčina v obnovenom Česko-slovenskom štáte. Pravidlá slovenského pravopisu (1953). Témy o slovenčine.

Téma 6. Spisovná slovenčina po r. 1989 a po vzniku samostatnej Slovenskej republiky r. 1993.

Pojem súčasná spisovná slovenčina, jej norma a kodifikácia, jazyková kultúra. Spisovná slovenčina po r. 1989 a po vzniku Slovenskej republiky r. 1993. Pravidlá slovenského pravopisu (1991). Zákon o štátnom jazyku SR z r. 1995. Pravidlá slovenského pravopisu (2000).

TEMATICKÝ PLÁN PRAKTICKÝCH CVIČENÍ

MODUL č. 1. PREDSPISOVNÉ OBDOBIE

1. SPISOVNÝ JAZYK NA ÚZEMÍ DNEŠNÉHO SLOVENSKA V OBDOBÍ VEĽKOMORAVSKEJ RÍŠE. PREDCYRILOMETODSKÉ OBDOBIE

1. Spisovný jazyk ako forma národného jazyka.
2. Periodizácia dejín spisovnej slovenčiny.
3. Kultúrno-historické podmienky Veľkomoravskej ríše.
4. Začiatky písomníctva na Veľkej Morave.
5. Talianska a bavorská misia.

Povinná literatúra:

1. Kačala, J., Krajčovič, R.: Náčrt dejín spisovnej slovenčiny. Bratislava 2005.
2. Kačala, J., Krajčovič, J.: Prehľad dejín spisovnej slovenčiny. Martin, Matica slovenská 2006.
3. Krajčovič, R., Žigo, P.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 2002.
4. Krajčovič, R., Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
5. Krajčovič, R.: Slovenčina a slovanské jazyky. Bratislava 1974.
6. Pauliny, E.: Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť. Bratislava 1983.
7. Stanislav, J.: Dejiny slovenského jazyka. 1.-3. d. Bratislava 1967.

Odporúčaná literatúra:

1. Blanár, V., Jona, E., Ružička, J.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 1974. 1.-2.d.
2. Dolník, J.: K teoreticko-metodologickej diskusii o spisovnom jazyku. Slovenská reč, 2002, č. 1, s. 30.
3. Dolník, J.: Princípy stavby, vývinu a fungovania slovenčiny (výskumný program). Slovenská reč, 1998, č.1, s. 3-7.
4. Ďurovič, L.: O kritériách spisovnosti. Slovenská reč, 25, 1960, č. 6, s. 356-357.
5. Jóna, E.: Spisovný jazyk a jeho dejiny. Slovenská reč, 22, 1957, č. 6, s. 327-334.
6. Kačala, J.: Poznámky po diskusii o spisovnom jazyku. Slovenská reč, 2003, č. 5, s. 296.
7. Kočiš, F.: Spisovná slovenčina a sakrálne texty. Slovenská reč, č. 5, 1999, s. 268.
8. Kondrašov, A.: Vznik a začiatky spisovnej slovenčiny. Bratislava 1974.
9. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (II.) Rané predspisovné obdobie (2). Kultúra slova, 2003, č. 2, s. 65-72.
10. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (I.). Rané predspisovné obdobie (1). Kultúra slova, 2003, č. 1, s. 3-7.
11. Kráľ, Á.: Odkiaľ vzali Slováci spisovnú slovenčinu? Slovenská reč, 2000, č. 2, s. 71.

12. Kyrály, P.: Príspevky k dejinám slovenského spisovného jazyka. Slavica Slovaca, 29, 1994, č. 2, s. 138-149.
13. Weingart, M.: Pribina, Kocel' a Nitra v zrkadle prameňov doby veľkomoravskej. In.: Ríša Veľkomoravská. Red. J. Stanislav. Praha, 1939, s. 319-353.

Úlohy na samostatnú prácu študentov

1. *Pripravte prezentáciu na tému:*

Spisovný jazyk ako forma národného jazyka.

2. *Prečítajte články:*

Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (I.). Rané predspisovné obdobie (1). Kultúra slova, 2003, č. 1, s. 3-7.

Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (II.) Rané predspisovné obdobie (2). Kultúra slova, 2003, č. 2, s. 65-72.

2. SPISOVNÝ JAZYK NA ÚZEMÍ DNEŠNÉHO SLOVENSKA V CYRILOMETODSKOM OBDOBÍ

1. Príchod a činnosť Konštantína a Metoda na Veľkej Morave.
2. Starosloviensky jazyk a literárna tvorba Veľkej Moravy.
3. Pôvodná a prekladová literatúra.
4. Jazyková tvorba Konštantína a Metoda.
5. Pamiatky Veľkomoravského obdobia.

Povinná literatúra:

1. Kačala, J., Krajčovič, R.: Náčrt dejín spisovnej slovenčiny. Bratislava 2005.
2. Kačala, J., Krajčovič, J.: Prehľad dejín spisovnej slovenčiny. Martin, Matica slovenská 2006.
3. Krajčovič, R.: Slovenčina a slovanské jazyky. Bratislava 1974.
4. Krajčovič, R., Žigo, P.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 2002.
5. Krajčovič, R., Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
6. Pauliny, E.: Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť. Bratislava 1983.

Odporúčaná literatúra.

1. Blanár, V., Jona, E., Ružička, J.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 1974. 1.-2.d. Isačenko, A.: Jazyk a pôvod Frizinských pamiatok. Bratislava, SAV 1943.
2. Kondrašov, A.: Vznik a začiatky spisovnej slovenčiny. Bratislava 1974.
3. Krajčovič, R.: Čestina a slovenčina v starších archíváliách v predspisovnom období. Bratislava, UK 1993.
4. Krajčovič, R.: Kultúrny jazyk na Veľkej Morave. Slavica Slovaca, 27, 1992, č. 1, s. 15-21.
5. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (I.). Rané predspisovné obdobie (1). Kultúra slova, 2003, č. 1, s. 3-7.

6. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (II.) Rané predspisovné obdobie (2). Kultúra slov, 2003, č. 2, s. 65-72.
7. Nimčuk, V. V.: Kijivski glagolični listki. Kijiv, Naukova dumka 1983.
8. Pauliny, E. – Ondruš, Š.: Život a dielo Metoda. Bratislava, Tatran 1985.
9. Pauliny, E.: Konštantín Filozof – učiteľ slovanského národu. Slovenská reč, 34, 1969, č. 4, s. 193-197.
10. Pavlovič, J.: O prekladateľstve Konštantína Filozofa a o pôsobení byzantskej misie na Veľkej Morave. Slavica Slovaca, 35, 2000, č. 1, s. 68-76.
11. Žigo, P.: Výberový opis ustaľovania substantívnych prípon genitívu singuláru v predspisovnom období. Slovenská reč, 61, 1996, s. 266.

Úlohy na samostatnú prácu študentov

1. Pripravte prezentáciu na tému:

Význam činnosti Cyrila a Metoda.

Základné pamiatky Veľkomoravského obdobia.

2. Prečítajte prácu a pripravte prezentáciu:

Pauliny, E.: Konštantín Filozof – učiteľ slovanského národu. Slovenská reč, 34, 1969, č. 4, s. 193-197.

3. SPISOVNÝ JAZYK NA ÚZEMÍ DNEŠHÉHO SLOVENSKA V 10.-12. STOROČÍ

1. Celková charakteristika obdobia.
2. Kultúrno-historické podmienky vzniku a formovania povedomia slovenskej národnosti.
3. Charakteristika jazykovej situácie na území súčasného Slovenska v 10.-12. stor.
4. Doznievanie slovesných prejavov predkresťanského obdobia.

Povinná literatúra:

1. Blanár, V., Jona, E., Ružička, J.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 1974. 1.-2.d.
2. Kačala, J., Krajčovič, J.: Prehľad dejín spisovnej slovenčiny. Martin, Matica slovenská 2006.
3. Krajčovič, R.: Slovenčina a slovanské jazyky. Bratislava 1974.
4. Krajčovič, R., Žigo, P.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 2002.
5. Krajčovič, R., Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
6. Pauliny, E.: Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť. Bratislava 1983.

Odporúčaná literatúra:

1. Dolník, J.: K teoreticko-metodologickej diskusii o spisovnom jazyku. Slovenská reč, 2002, č. 1, s. 30.
2. Kočiš, F.: Spisovná slovenčina a sakrálne texty. Slovenská reč, č. 5, 1999, s. 268

3. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (I.). Rané predspisovné obdobie (1). Kultúra slova, 2003, č. 1, s. 3-7.
4. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (II.) Rané predspisovné obdobie (2). Kultúra slova, 2003, č. 2, s. 65-72.
5. Skladaná, J.: Frazeologický fond slovenčiny v predspisovnom období. Bratislava, Veda 1993.

Úlohy na samostatnú prácu študentov

1. Pripravte prezentáciu práce:

Skladaná, J.: Frazeologický fond slovenčiny v predspisovnom období. Bratislava, Veda 1993.

2. Zdôvodnite jazykovú situáciu na území Slovenska v 10.-12. stor.

4. CHARAKTERISTIKA SPISOVNÉHO JAZYKA SLOVENSKEJ NÁRODNOSTI V 13.-14. STOROČÍ

1. Celková charakteristika obdobia.
2. Vznik povedomia slovenskej národnosti a používanie domáceho jazyka u meštianstva a zemianstva.
3. Latinčina na Slovensku v 13.-14. stor.
4. Jazykové pamiatky 13.-14. stor.
5. Privilegium pro Slavis.

Povinná literatúra:

1. Blanár, V., Jona, E., Ružička, J.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 1974. 1.-2.d.
2. Kačala, J., Krajčovič, R.: Náčrt dejín spisovnej slovenčiny. Bratislava 2005.
3. Kačala, J., Krajčovič, J.: Prehľad dejín spisovnej slovenčiny. Martin, Matica slovenská 2006.
4. Krajčovič, R., Žigo, P.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 2002.
5. Krajčovič, R., Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
6. Krajčovič, R.: Slovenčina a slovanské jazyky. Bratislava 1974.
7. Pauliny, E.: Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť. Bratislava 1983.

Odporúčaná literatúra:

1. Dolník, J.: K teoreticko-metodologickej diskusii o spisovnom jazyku. Slovenská reč, 2002, č.1, s. 30
2. Krajčovič, R.: Najstaršia perecká kniha mesta Trnavy. In.: Jazykovedné štúdie. 6. 1961, s. 41-65.
3. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (II.) Rané predspisovné obdobie (2). Kultúra slova, 2003, č. 2, s. 65-72.

4. Lifanov, K.: Hierarchia kultúrnych jazykov v slovenských písomnostiach predkodifikačného obdobia. Slovenská reč, 2002, č. 1-2, s. 19.
5. www.stur.sk, www.klasici.sk/publikovanie/historicky, <http://kralm.szm.sk> .

Úlohy na samostatnú prácu študentov

1. *Pripravte prezentáciu na tému:*

Latinčina ako spisovný jazyk slovenskej národnosti v 13.-14. stor.

Jazykové pamiatky 13.-14. stor.

2. *Prečítajte prácu a pripravte prezentáciu:*

Lifanov, K.: Hierarchia kultúrnych jazykov v slovenských písomnostiach predkodifikačného obdobia. Slovenská reč, 2002, č. 1-2, s. 19

3. *Spracujte a ocharakterizujte materiál* Stibor zo Stiboríc, O verný kresťan.

5. SPISOVNÝ JAZYK SLOVENSKEJ NÁRODNOSTI V 15. stor.

1. Čeština ako spisovný jazyk slovenskej národnosti v 15. stor.
2. Príčiny preniknutia a používania češtiny.
3. Čeština v administratívnej a právnej spisbe.
4. Žilinská mestská kniha z 15. stor.
5. Čeština v literárnych pamiatkach.

Povinná literatúra:

1. Blanár, V., Jona, E., Ružička, J.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 1974. 1.-2.d.
2. Kačala, J., Krajčovič, R.: Náčrt dejín spisovnej slovenčiny. Bratislava 2001.
3. Kačala, J., Krajčovič, J.: Prehľad dejín spisovnej slovenčiny. Martin, Matica slovenská 2006.
4. Krajčovič, R., Žigo, P.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 2002.
5. Krajčovič, R., Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
6. Krajčovič, R.: Slovenčina a slovanské jazyky. Bratislava 1974.
7. Pauliny, E.: Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť. Bratislava 1983.

Odporúčaná literatúra:

1. Dolník, J.: Spisovná slovenčina a jej používatelia. Bratislava, Stimul 2000.
2. Doruľa, J.: O vývine jazyka slovenskej národnosti v 15.-18. storočí. Jazykovedný časopis, 28, 1977, č. 1, s. 46-52.
3. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (III.) Staršie predspisovné obdobie. Kultúra slova, 2003, č. 3, s. 129-136.
4. Kuchar, R.: Žilinská právna kniha. Bratislava, Veda 1993.
5. Kuchar, R.: Žilinská právna kniha (zápisy právnych úkonov žilinských mešťanov). Slovenská reč, 2002, č. 4-5, s. 250

6. Sopko, J.: Pisári a vznik Žilinskej knihy. In.: Národnostný vývoj miest na Slovensku do r. 1918. Zost. R. Marsina. Martin, Osveta 1984, s. 41-71.

Úlohy na samostatnú prácu študentov

1. *Urobte analýzu textu Žilinskej právnej knihy na základe práce* Kuchar, R.: Žilinská právna kniha. Bratislava, Veda 1993.
2. *Urobte konspekt práce:*
Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (III.) Staršie predpisovné obdobie. Kultúra slova, 2003, č. 3, s. 129-136.

6. KULTÚRNE JAZYKY SLOVÁKOV V 16.-18. stor.

1. Spoločenská situácia a vývin slovenského etnika v 16.-18. stor.
2. Kultúrne neslovanské jazyky v 16.-18. stor.
3. Latinčina na Slovensku v 16.-18. stor.
4. Čeština v 16.-18. stor.
5. Diakritický pravopis v úprave Českých bratov.
6. Návrat k češtine a kríza v jej používaní.
7. Používanie poľštiny na východnom Slovensku.

Povinná literatúra:

1. Blanár, V., Jona, E., Ružička, J.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 1974. 1.-2.d.
2. Kačala, J., Krajčovič, R.: Náčrt dejín spisovnej slovenčiny. Bratislava 2001.
3. Kačala, J., Krajčovič, J.: Prehľad dejín spisovnej slovenčiny. Martin, Matica slovenská 2006.
4. Krajčovič, R., Žigo, P.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 2002.
5. Krajčovič, R., Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
6. Krajčovič, R.: Slovenčina a slovanské jazyky. Bratislava 1974.
7. Pauliny, E.: Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť. Bratislava 1983.

Odporúčaná literatúra:

1. Bardejovský list.
2. Bartko, L.: O jazyku spevníka Cithara sanctorum z roku 1636 a jeho ďalších vydání v 17. storočí. Slovenská reč, 1999, č. 1, s. 13.
3. Blanár, V.: Vývin slovnej zásoby v predkodifikačnom období. Slovenská reč, 48. 1983, č. 6, s. 321-330.
4. Doruľa, J.: Z histórie slovensko-nemeckých jazykových vzťahov v 16.-18. storočí (z výskumu jazyka levočských Nemcov). Slavica Slovaca, 12, 1977, č. 1, s. 13-27.

5. Doruľa, J.: O používaní poľštiny v písomnostiach zo 16. storočia na východnom Slovensku. In: Jazykovedné štúdie. IX. Bratislava, SAV 1966. s. 51-79.
6. Habovštiak, A.: K otázke lexikálneho pôsobenia latinčiny na slovenský jazyk v 16.-18. stor. In: Jazykovedné štúdie. IX. Bratislava, SAV 1966. s. 80-92.
7. Habovštiak, A.: O jazykovom vývine na slovensko-poľskom pohraničí. Jazykovedný časopis, 30, 1977, č. 1, s. 33-39.
8. Krajčovič, R.: Svedectvo dejín o slovenčine. 2. Vyd. Martin, Matica slovenská 1980.
9. Lifanov, K.: Hierarchia kultúrnych jazykov v slovenských písomnostiach predkodifikačného obdobia. Slovenská reč, 2002, č. 1-2, s. 19
10. Majtán, M.: Slovenčina v Krmanovej gramatike z roku 1704. Slovenská reč, 1998, č. 3, s. 167.
11. Novák, Ľ.: Najstaršia, doteraz neznáma listina na Slovensku. Linguistika Slovaca, 3, 1941, s. 130-133.
12. Povala, G.: Spišské modlitby, otázka ich genézy. In: Jazykovedné štúdie. X. Bratislava, SAV 1969. s. 246-266.
13. Zavorský, S.: Sloveso medzi latinčinou a slovenčinou v paralelných textoch zo začiatku 18. storočia (náčrt analýzy). Slavica Slovaca, 41, 2006, č. 1, s. 40-49.

Úlohy na samostatnú prácu študentov

1. Urobte konspekt prác:

Majtán, M.: Slovenčina v Krmanovej gramatike z roku 1704. Slovenská reč, 1998, č. 3, s. 167.

Povala, G.: Spišské modlitby, otázka ich genézy. In: Jazykovedné štúdie. X. Bratislava, SAV 1969. s. 246-266.

2. Urobte analýzu textov na stranke 88-89 z knihy Krajčovič, R. – Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.

3. Urobte analýzu Bardejovského listu a Spišských modlitieb.

7. VZNIK A ROZVOJ KULTÚRNEJ SLOVENČINY V 16.-19. stor.

1. Šírenie strednej slovenčiny.
2. Rozvoj kultúrnej západnej slovenčiny
3. Slovná zásoba kultúrnej slovenčiny.
4. Maďarizácia na prelome 16. a 17. stor.
5. Jazyk katolíckej spisby. Kamaldulská Biblia.
6. Kultúrna stredná slovenčina v 18. a na zač. 19. stor.
7. Kultúrna východná slovenčina. Kalvinské tlače.

Povinná literatúra:

1. Kačala, J., Krajčovič, R.: Náčrt dejín spisovnej slovenčiny. Bratislava 2001.
2. Kačala, J., Krajčovič, J.: Prehľad dejín spisovnej slovenčiny. Martin, Matica slovenská 2006.

3. Krajčovič, R., Žigo, P.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 2002.
4. Krajčovič, R., Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
5. Krajčovič, R.: Slovenčina a slovanské jazyky. Bratislava 1974.
6. Kultúrny jazyk na území Slovenska v období 17. až 19. storočia / Peter Karpinský, Viktoria Liashuk, Ján Adam. - 1. vyd. - Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, 2019.
7. Pauliny, E.: Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť. Bratislava 1983.

Odporúčaná literatúra:

1. Dvonč, L.: O slovenčine Zemplinských novín. Slovenská reč, 27, 1962, č. 3, s. 188-189.
2. Habovštiaková, K.: Frekvencia slov v slovenčine spisovnej a predspisovnej. Slovenská reč, 34, 1969, č. 5, s. 297-303.
3. Kotulič, J.: Z predbernolákovskej slovenskej jazykovednej terminológie. In: Jazykovedné štúdie. XVII. Bratislava, Veda 1982. s. 93-118.
4. Krajčovič, R.: K problematike formovania kultúrnej západoslovenčiny. In.: Zborník FF UK Philologica, 28, 1973, s. 88-99.
5. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (IV.) Mladšie predspisovné obdobie. Kultúra slova, 2003, č. 4, s. 193-200.
6. Lifanov, K.: Hierarchia kultúrnych jazykov v slovenských písomnostiach predkodifikačného obdobia. Slovenská reč, 2002, č. 1-2, s. 19
7. Lifanov, K.: Jazyk východoslovenských administratívnoprávnych pamiatok v stredoveku. Slovenská reč, 1997, č. 3, s. 139.
8. Pauliny, E.: Začiatky kultúrneho jazyka slovenskej národnosti. Jazykovedné štúdie VI, 1961, s. 5-39.
9. Ricziová, B.: Z pravopisnej problematiky kamaldulských rukopisov (označovanie palatálnosti spoluhlások d, t, n). Slavica Slovaca, 21, 1986, č. 3, s. 264-272.
10. Skladaná, J.: Kultivovanie predspisovnej slovenčiny od 16. storočia. In.: Zborník Philologica XLV. Red. P. Žigo. Bratislava, Obzor 1987.
11. Skladaná, J.: Významný kodifikačný pokus v predspisovnom období slovenčiny. Slavica Slovaca, 21, 1986, s. 129-133.

Úlohy na samostatnú prácu študentov

1. *Urobte analýzu textov* na stranke 93-94, 96-97 z knihy Krajčovič, R., Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
2. *Pripravte prezentáciu na tému:*
Maďarizácia na prelome 16. a 17. stor.
Kultúrna západná slovenčina.

MODUL č. 2. SPISOVNÉ OBDOBIE

1. BERNOLÁKOVSKÉ OBDOBIE

1. Spoločenské a kultúrno-historické predpoklady vzniku bernolákovského hnutia.
2. Kodifikačné príručky bernolákovčiny.
3. Charakteristika bernolákovčiny:
  - a) grafickej sústavy,
  - b) pravopisu,
  - c) jazykovej stavby.
4. Osobnosti v bernolákovskom období.
5. Hodnotenie bernolákovského hnutia.

Povinná literatúra:

1. Chovan, J. (zost.): Pamätnica Antona Bernoláka. Martin, Matica slovenská 1992. 292 s.
2. Kačala, J., Krajčovič, R.: Náčrt dejín spisovnej slovenčiny. Bratislava 2001.
3. Kačala, J., Krajčovič, J.: Prehľad dejín spisovnej slovenčiny. Martin, Matica slovenská 2006.
4. Krajčovič, R., Žigo, P.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 2002.
5. Krajčovič, R., Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
6. Krajčovič, R.: Slovenčina a slovanské jazyky. Bratislava 1974.
7. Pauliny, E.: Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť. Bratislava 1983.

Odporúčaná literatúra:

1. Blanár, V.: Nový pohľad do autorskej dielne Antona Bernoláka (Kapitolky z dejín gramatického a lexikálneho opisu slovenčiny). Martin, Matica slovenská 2006. 77 s.
2. Blanár, V.: Schögelova Grammatica Germanica a Bernolákove gramatické spisy. Slavica Slovaca, 40, 2005, č. 1, s. 7-16.
3. Blanár, V.: Ideovo-filozofické a metodologické základy jazykovedného diela Antona Bernoláka. Slavica Slovaca, 35, 2000, č. 1, s. 5-25.
4. Dolník, J.: Bernolákov Slovár ako kodifikačné dielo. In.: Pamätnica Antona Bernoláka. Zost. J. Chovan. Martin, Matica slovenská 1992, s. 104-109.
5. Doruľa, J.: Metamorfozy predbernolákovskej slovenčiny. Slovenská reč, 34, 1969, č. 4, s. 214-224.
6. Ďurovič, L.: Pavel Doležal a jeho Grammatica Slavico-Bohemica (Pri trojstom výročí narodenia: 1700-2000). Slovenská reč, 65, 2000, č. 1, s. 71-85.
7. Gramatické dielo Antona Bernoláka. Pripravil J. Pavelek. Bratislava, Vydavateľstvo SAV 1964. 556 s.
8. Habovštiak, A.: Slovná zásoba Bernolákovho Slovára a slovenské nárečia. In.: Pamätnica Antona Bernoláka. Zost. J. Chovan. Martin, Matica slovenská 1992, s. 118-122.

9. Habovštiaková, K.: Bernolákovo jazykovedné dielo. Bratislava, SAV 1968.
10. Habovštiaková, K.: Ešte raz o predbernolákovskej slovenčine. Slovenská reč, 34, 1969, č. 6, s. 351-358.
11. Habovštiaková, K.: Význam Bernolákovho jazykovedného diela v dejinách spisovnej slovenčiny. Slovenská reč, 27, 1962, č. 6, s. 321-334.
12. Horváth, P.: Anton Bernolák (1762-1813). Pôvod a osudy jeho rodiny. Život a dielo. Bratislava 1998.
13. Jóna, E.: Anton Bernolák a jeho Grammatica Slavica (1790). Slovenská reč, 55, 1990, č. 6, s. 321-327.
14. Kotvan, I.: Juraj Fándly (170-1821). Trnava, Spolok sv. Vojtecha 1946.
15. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (V.) Spisovné obdobie. Bernolákovské obdobie. Kultúra slova, 2003, č. 5, s. 262 .
16. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (VII.) Polemiky a kritiky v bernolákovskom období. Kultúra slova, 2004, č. 1, s. 11-17.
17. Lifanov, K.: Spisovná slovenčina existovala aj pred A. Bernolákom? Jazykovedný časopis, 48, 1997, č. 2, s. 104-111.
18. Majtán, M.: Juraj Fándly a bernolákovská kodifikácia. Slovenská reč, 55, 1990, č. 5, s. 257-262.
19. Maťovčík, A.: Život a dielo Antona Bernoláka. In.: Pamätnica Antona Bernoláka. Zost. J. Chovan. Martin, Matica slovenská 1992, s. 40-82.
20. Považan, J.: Bernolák a bernolákovci. In.: Život a dielo Antona Bernoláka. Bratislava, Veda 1997, s.12-22. In.: K počiatkom slovenského národného obrodzenia. Red. J. Tibenský. Bratislava, SAV 1964, s. 329-340.
21. Stanislav, J.: K jazykovednému dielu Antona Bernoláka. Kritické vydanie Dissertatio a Orthographia. Bratislava, Slovenská učená spoločnosť 1941.
22. Tibenský, J.: K starším a novším názorom na A. Bernoláka. Historický časopis, 14, 1966, s. 329-371.
23. Život a dielo Antona Bernoláka. Zost. A. Maťovčík. Bratislava 1997. 150 s.

Úlohy na samostatnú prácu študentov

1. *Urobte analýzu textov* na stranke 108-109 z knihy Krajčovič, R. – Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
2. *Prečítajte prácu a pripravte prezentáciu:*
Blanár, V.: Nový pohľad do autorskej dielne Antona Bernoláka (Kapitolky z dejín gramatického a lexikálneho opisu slovenčiny). Martin, Matica slovenská 2006. 77 s
3. *Pripravte prezentáciu ne tému:*
Bernolákovčina ako prvý kodifikovaný útvar spisovnej slovenčiny.
Anton Bernolák ako kodifikátor spisovnej slovenčiny.

2. ŠTÚROVSKÉ OBDOBIE

1. Spoločenské a kultúrne predpoklady vzniku štúrovského hnutia.
2. Predpoklady novej kodifikácie.
3. Rozhodnutie o kodifikácii.
4. Štúrova jazykovedná teória a východiská kodifikácie.
5. Zásady kodifikácie.
6. Námietky proti Štúrovej kodifikácii.
7. Spisovný jazyk za Bachovej éry.
8. Osobnosti v dobe Štúrovej.

Povinná literatúra:

1. Blanár, V., Jona, E., Ružička, J.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 1974. 1.-2.d.
2. Kačala, J., Krajčovič, R.: Náčrt dejín spisovnej slovenčiny. Bratislava 2001.
3. Kačala, J., Krajčovič, J.: Prehľad dejín spisovnej slovenčiny. Martin, Matica slovenská 2006.
4. Krajčovič, R., Žigo, P.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 2002.
5. Krajčovič, R., Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
6. Krajčovič, R.: Slovenčina a slovanské jazyky. Bratislava 1974.
7. Pauliny, E.: Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť. Bratislava 1983.
8. Stanislav, J. Dejiny slovenského jazyka. 1.-3. d. Bratislava 1967.

Odporúčaná literatúra:

1. Amburš, J.: Listy Ľudovíta Štúra. Bratislava, Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry 1954.
2. Blanár, V.: Jazykovedné dielo Ľudovíta Štúra v slovenskom a slovanskom kontexte. Slavica Slovaca, 28, 1993, s. 4-14.
3. Blanár, V.: Ľudovít Štúr ako jazykovedec. Slovenská reč, 21, 1956, č. 3-4, s. 146-168.
4. Blanár, V.: Štúrov spis Nárečja slovenskuo (1846). In.: Philologica, Zborník FF UK XLV. Red. P. Žigo. Bratislava, Univerzita Komenského 1997, s. 45-57.
5. Dujčíková, V.: Štúrova gramatická terminológia. Slovenská reč, 21, 1956, s. 232-237
6. Ďurovič, L.: Štúrova Nauka reči slovenskej z perspektívy začiatku XXI. storočia. Slovenská reč, 2002 č. 6, s. 342.
7. Fordinálová, E.: Ľudovít Štúr a Ján Hollý. In.: Ľudovít Štúr v súradniciach minulosti a súčasnosti. Zostavil I. Sedlák. Martin, Matica slovenská 1997, s. 57-76.
8. Habovštiak, A.: J. M. Hurban a štúrovská slovenčina. Slovenská reč, 58, 1993, č. 4, s. 223-228.
9. Hučko, J.: Život a dielo Ľudovíta Štúra. 2. Vyd. Bratislava 1988.
10. Ivanová-Šalingová, M.: Štúrovská pravopisná prax v Kalinčiakovej próze. Slovenská reč, 36, 1971, č. 3, s. 160-169.

11. Jóna, E.: Účasť Ľudovíta Štúra pri utváraní spisovnej slovenčiny. Slovenská reč, 21, 1956, č. 3-4, s. 131-146.
12. Jóna, E.: Účasť M. M. Hodžu pri formovaní spisovnej slovenčiny. Slovenská reč, 35, 1970, č. 3, s. 134-142
13. Jóna, E.: Účasť M. M. Hodžu pri formovaní spisovnej slovenčiny (dokončenie). Slovenská reč, 35, 1970, č. 4, s. 199-205.
14. Jóna, E.: Štúrova gramatika. Slovenská reč, 56, 1991, č. 2, s. 65-78.
15. Kačala, J.: Martin Hattala – významný znalec a kodifikátor spisovnej slovenčiny v polovici 19. storočia. Kultúra slova, 2004, č. 1, s. 3-11.
16. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny. (VI.). Štúrovské obdobie. Kultúra slova, 2003, č. 6, s. 321.
17. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (IX.). Reformné obdobie. Kultúra slova, 2004, č. 3, s. 137-143.
18. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (VIII.). Polemiky a kritiky v štúrovskom období. Kultúra slova, 2004, č. 2, s. 65-73.
19. Ondrus, P.: Ľudovít Štúr a jazyková kultúra. Slovenská reč, 21, 1956, č. 3-4.
20. Pauliny, E.: Spoločenské korene Štúrovej spisovnej slovenčiny. Slovenská reč, 21, 1956, č. 3-4, s. 168-174.
21. Ripka, I.: Rok Ľudovíta Štúra a jazykoveda slovenská. Slovenská reč, 60, 1995, č. 5-6, s. 257-258.
22. Tobék, Š.: Pramene Štúrovej jazykovej a pravopisnej normy. Slovenská reč, 21, 1956, č. 3-4, s. 187-207.
23. Tobik, Š.: Šafárikov a Kollárov jazyk. Bratislava, SAV 1966.
24. Štúr, Ľ. Dielo I. Bratislava, Tatran 1986. 600 s.

Úlohy na samostatnú prácu študentov

1. *Urobte analýzu textov* na stranke 108-109 z knihy Krajčovič, R. – Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
2. *Pripravte prezentáciu na tému:*
 Život a dielo Ľudovíta Štúra.
 Ľudovít Štúr ako kodifikátor spisovnej slovenčiny.
 Martin Hattala – významný znalec a kodifikátor spisovnej slovenčiny.

3. SPISOVNÝ SLOVENSKÝ JAZYK V MATIČNOM OBDOBÍ (1863-1875)

1. Spoločenské a kultúrne znaky matičného obdobia.
2. Jazyková norma a kodifikačné príručky.
3. Vývin štýlov.
4. Rozvoj slovnej zásoby.

Povinná literatúra:

1. Kačala, J.: Spisovná slovenčina v 20. stor. Bratislava 1998.
2. Kačala, J., Krajčovič, R.: Náčrt dejín spisovnej slovenčiny. Bratislava 2005.

3. Kačala, J., Krajčovič, J.: Prehľad dejín spisovnej slovenčiny. Martin, Matica slovenská 2006.
4. Krajčovič, R., Žigo, P.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 2002.
5. Krajčovič, R., Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
5. Krajčovič, R.: Slovenčina a slovanské jazyky. Bratislava 1974.
6. Pauliny, E.: Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť. Bratislava 1983.

Odporúčaná literatúra:

1. Blanár, V.: Matica slovenská v dejinách slovenčiny. Slovenská reč, 28, 1963, č. 4, s. 195-201.
2. Dolník, J.: O prístupoch k spisovnej slovenčine. Slovenská reč, 65, 2000, č.3, s. 149-155.
3. Doruľa, J.: Slováci v dejinách jazykových vzťahov. Bratislava, Veda 1977.
4. Hattala, M.: Krátka mluvnica slovenská. 1852.
5. Kačala, J.: Kodifikačný postoj a jazyková kultúra. Slovenská reč, 65, 2000, č. 1, s.11-21.
6. Krajčovič, R.: Pri prameňoch slovenčiny. Martin, Matica slovenská 1978.
7. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (X.). Matičné obdobie. Kultúra slova, 2004, č. 4, s. 193-200.
8. Mráz, F.: Slovenská mluvnica pre gymnasia, reálky, praeparandia a vyššie oddelenie hlavných škôl. Viedeň 1864.
9. Valach, J.: Staré tlačiarne a tlačiarri na Slovensku. Martin, Matica slovenská 1987.

Úlohy na samostatnú prácu študentov

1. Urobte prezentáciu práce:

Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (X.). Matičné obdobie. Kultúra slova, 2004, č. 4, s. 193-200.

2. Urobte analýzu textov na stranke 131-133 z knihy Krajčovič, R. – Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.

4. SPISOVNÝ SLOVENSKÝ JAZYK V MARTINSKOM OBDOBÍ (1875-1918)

1. Spoločenské a kultúrne znaky martinského obdobia.
2. Martinský úzus.
3. Štýly spisovného slovenského jazyka v martinskom období.
4. Kodifikácia a norma.
5. S. Czambel a Rukoväť spisovnej reči slovenskej.

Povinná literatúra:

1. Kačala, J.: Spisovná slovenčina v 20. stor. Bratislava 1998.
2. Kačala, J., Krajčovič, R.: Náčrt dejín spisovnej slovenčiny. Bratislava 2001.

3. Kačala, J., Krajčovič, J.: Prehľad dejín spisovnej slovenčiny. Martin, Matica slovenská 2006.
4. Krajčovič, R., Žigo, P.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 2002.
5. Krajčovič, R., Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
6. Krajčovič, R.: Slovenčina a slovanské jazyky. Bratislava 1974.
7. Pauliny, E.: Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť. Bratislava 1983.
8. Ružička, J.: Spisovná slovenčina v Československu. Bratislava 1970.

Odporúčaná literatúra:

1. Bosák, J.: 140 rokov od narodenia Sama Cambla. Slovenská reč, 61, 1996, č. 6, s. 324-331.
2. Czambel, S.: Príspevky k dejinám jazyka slovenského. Budapešť 1887.
3. Czambel, S.: Rukoväť spisovnej reči slovenskej. Martin 1902.
4. Czambel, S.: Slováci a ich reč. 1903
5. Czambel, S.: Slovenská reč a jej miesto v rodine slovanských jazykov. 1906.
6. Jóna, E.: Pavel Doležal a jeho gramatika. Slovenská reč, 43, 1978, č. 5, s. 257-266.
7. Jóna, E.: Samo Czambel a spisovná slovenčina. Slovenská reč, 24, 1959, č. 6, s. 321-345.
8. Jóna, E.: Teória spisovného jazyka a jeho kodifikácia na rozhraní 19. a 20. storočia (1875-1918). In.: Philologia 3. Slovenčina na rozhraní 19. a 20. storočia. Bratislava, SPN 1973, s. 15-45.
9. Jóna, E.: Viktorínova Gramatika a jeho názory na spisovný jazyk. Slovenská reč, 38, 1973, č. 2, s. 69-79.
10. Jóna, E.: Výsledky formovania spisovnej slovenčiny vo Viktorínovej Gramatike. Slovenská reč, 38, 1973, č. 5, s. 278-285.
11. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (XI.) Martinské obdobie. Kultúra slova, 2004, č. 5, s. 257-265.
12. Miko, F.: Základné tendencie v štýle prózy na prelome storočia. In.: Philologia 3. Slovenčina na rozhraní 19. a 20. storočia. Bratislava, SPN 1973, s. 141-150.

Úlohy na samostatnú prácu študentov

1. Pripravte prezentáciu na tému:

Samo Czambel ako významný jazykovedec.

Kodifikačné príručky martinského obdobia.

2. Prečítajte prácu a pripravte prezentáciu:

Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (XI.) Martinské obdobie. Kultúra slova, 2004, č. 5, s. 257-265.

3. Urobte analýzu práce:

Czambel, S.: Rukoväť spisovnej reči slovenskej. Martin 1902.

5. STAV SPISOVNEJ SLOVENČINY V OBDOBÍ ČESKOSLOVENSKEJ REPUBLIKY. MEDZIVOJNOVÉ OBDOBIE (1918-1945)

1. Spoločenské a kultúrne znaky medzivojnového obdobia.
2. Vývin normy.
3. Prvé Pravidlá slovenského pravopisu (r. 1931).
4. Vznik jazykovedného časopisu Slovenská reč.
5. Návrh nových Pravidiel slovenského pravopisu (r. 1940).
6. Purizmus.

Povinná literatúra:

1. Kačala, J.: Osobnosti slovenskej jazykovedy v 20. storočí. Martin, Matica slovenská 2017.
2. Kačala, J.: Spisovná slovenčina v 20. stor. Bratislava 1998.
3. Kačala, J., Krajčovič, R.: Náčrt dejín spisovnej slovenčiny. Bratislava 2001.
4. Kačala, J., Krajčovič, J.: Prehľad dejín spisovnej slovenčiny. Martin, Matica slovenská 2006.
5. Krajčovič, R., Žigo, P.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 2002.
6. Krajčovič, R., Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
7. Krajčovič, R.: Slovenčina a slovanské jazyky. Bratislava 1974.
8. Pauliny, E.: Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť. Bratislava 1983.
9. Ružička, J.: Spisovná slovenčina v Československu. Bratislava 1970.

Odporúčaná literatúra:

1. Bartek, H.: Pravidlá slovenského pravopisu. Slovenské pohľady, XLI, 1931, s. 579-586.
2. Bartek, H.: Slovenský pravopis s gramatickými poučkami a slovníkom. Indiana 1956.
3. Blanár, V.: Jazyková prax a lexikálne výpožičky v medzivojnovom období. Slovenská reč, 2003, č. 4, s. 224.
4. Damborský, J.: Slovenská mluvnica so zvláštnym zreteľom na pravopis. Nitra 1919.
5. Ďurovič, E.: Začiatky štrukturalizmu na Slovensku a Bratislavský lingvistický krúžok. Jazykovedný časopis, 51, 2000, č. 2, s. 81-93.
6. Kačala, J.: Anton Auguatin Baník a Pravidlá slovenského pravopisu z roku 1931. Kultúra slova, 2000, č. 2, s. 65.
7. Kačala, J.: Osobnosti slovenskej jazykovedy 20. storočia. Kultúra slova, 39, 2005, č. 4, s. 193-203.
8. Kačala, J.: Osobnosti slovenskej jazykovedy 20. storočia (2). Kultúra slova, 39, 2005, č. 5, s. 257-262.
9. Kačala, J.: Osobnosti slovenskej jazykovedy 20. storočia (3). Henrich Bartek – Ľudovít Novák – Ján Stanislav. Kultúra slova, 39, 2005, č. 6, s. 321-329.
10. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (XII.). Medzivojnové obdobie. Kultúra slova, 2004, č. 6, s. 321-329.

11. Novák, Ľ.: Jazykovedné glosy k československej otázke. 1. Vyd. Martin, Matica slovenská 1935.
12. Ondrejovič, S.: Slovenský jazykovedec Henrich Bartek (1907 – 1986) I. Slovenská reč, 2001, č. 2, s. 65.
13. Pauliny, E.: Namiesto úvodu o slovenskom purizme. Slovo a tvar, I, 1947, s. 1-3.
14. Peciar, Š.: Slovenské národné povstanie a vývin slovenčiny. Slovenská reč, 39. 1973, č. 5, s. 257-261.
15. Pravidlá slovenského pravopisu s abecedným pravopisným slovníkom. Nákladom Štátneho nakladateľstva v Prahe. Praha, Matica slovenská 1931.
16. Pravidlá slovenského pravopisu s pravopisným slovníkom. Nové vydanie. Vydala Matica slovenská 1939.
17. Ružička, J.: Spisovná slovenčina v období 1918-1968. Slovenská reč, 34, 1969, č. 2, s. 65-76.
18. Švagrovský, Š.: Jazykovedný odkaz Henricha Bartka. Slovenská reč, 57, 1992, s. 201-207.
19. Vavro, J.: Zo slavizmov v slovenčine za prvej svetovej vojny. Slovenská reč, 35, 1970, č. 3, s. 129-134.
20. Vážný, V.: O vydaní prvých úradných Pravidiel slovenského pravopisu. Slovenské pohľady, XLI, 1931, s. 164-172.

Úlohy na samostatnú prácu študentov

1. Pripravte prezentáciu na tému:

Prvé pravidlá slovenského pravopisu.

Henrich Bartek ako významný slovenský jazykovedec.

2. Urobte analýzu textov na stranke 157-161 z knihy Krajčovič, R. – Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.

6. SPISOVNÝ SLOVENSKÝ JAZYK V POVOJNOVOM OBDOBÍ (od r. 1945 do r. 1989)

1. Spoločenské a kultúrne znaky povojnového (súčasného) obdobia.
2. Tretie Pravidlá slovenského pravopisu z r. 1953.
3. Výskum slovnej zásoby.
4. Témy o slovenčine.
5. Kodifikačné práce povojnového obdobia.

Povinná literatúra:

1. Kačala, J.: Osobnosti slovenskej jazykovedy v 20. storočí. Martin, Matica slovenská 2017.
2. Kačala, J.: Spisovná slovenčina v 20. stor. Bratislava 1998.
3. Kačala, J., Krajčovič, R.: Náčrt dejín spisovnej slovenčiny. Bratislava 2001.

4. Kačala, J., Krajčovič, J.: Prehľad dejín spisovnej slovenčiny. Martin, Matica slovenská 2006.
5. Krajčovič, R., Žigo, P.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 2002.
6. Krajčovič, R., Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
7. Krajčovič, R.: Slovenčina a slovanské jazyky. Bratislava 1974.
8. Pauliny, E.: Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť. Bratislava 1983.
9. Ružička, J.: Spisovná slovenčina v Československu. Bratislava 1970.

Odporúčaná literatúra:

1. Habovštiakova, K.: Vývin slovenského skloňovania podstatných mien od Štúra. Slovenská reč, 21, 1956, č. 3-4, s. 241-254.
2. Horák, G.: Spomienka na úpravu nášho pravopisu roku 1953. Kultúra slova, 2001, č. 6, s. 336.
3. Kačala, J.: Osobnosti slovenskej jazykovedy 20. storočia (4). Anton Jánošík – Jozef Štolc – Eugen Jóna. Kultúra slova, 40, 2006, č. 1, s. 6-11.
4. Kačala, J.: Osobnosti slovenskej jazykovedy 20. storočia (5). Jozef Orlovský – Štefan Peciar – Eugen Pauliny. Kultúra slova, 40, 2006, č. 2, s. 65-72.
5. Kotulič, I.: O formovaní kultúrneho jazyka slovenskej národnosti. Jazykovedný časopis, 19, 1968, s. 134-149.
6. Kotulič, I.: Výskum dejín slovenského jazyka za uplynulé polstoročie. Slovenská reč, 34, 1969, č. 4, s. 197-210.
7. Pauliny, E.: Fonologický vývin slovenčiny. Bratislava, SAV 1963
8. Peciar, Š.: O potrebe konfrontačného výskumu slovenčiny a češtiny. Slovenská reč, 36, 1971, č. 4, s. 209-215.
9. Perspektívy vývoja spisovnej slovenčiny. Slovenská reč, 27, 1962, č. 5, s. 257-263.
10. Pravidlá slovenského pravopisu s pravopisným a gramatickým slovníkom. Red. Š. Peciar. Bratislava, SAV 1953.
11. Ružička, J.: Tézy o slovenčine. Kultúra slova, 1, 1967a, s. 33-40.
12. Stanek, I.: Slovo za slovenčinu. Bratislava 1958.

Úlohy na samostatnú prácu študentov

1. Pripravte prezentáciu na tému:

Významní slovenskí jazykovedci (povojnové obdobie).

Perspektívy vývoja spisovnej slovenčiny.

Ľudovít Novák a reformy v pravopise y/ý.

2. Urobte konspekt práce:

Ružička, J.: Tézy o slovenčine. Kultúra slova, 1, 1967a, s. 33-40.

7. JAZYKOVÁ SITUÁCIA NA SLOVENSKU PO ROKU 1989 A PO VZNIKU SAMOSTATNEJ SLOVENSKEJ REPUBLIKY (po r. 1993)

1. Charakteristika spoločenskej a politickej situácie na Slovensku.
2. Spisovný jazyk a jazyková kultúra.
3. Pravidlá slovenského pravopisu z r. 1991, 1998, 2000.
4. Vedecký výskum slovenčiny.

Povinná literatúra:

1. Kačala, J.: Osobnosti slovenskej jazykovedy v 20. storočí. Martin, Matica slovenská 2017.
2. Kačala, J.: Spisovná slovenčina v 20. stor. Bratislava 1998.
3. Kačala, J., Krajčovič, R.: Náčrt dejín spisovnej slovenčiny. Bratislava 2001.
4. Kačala, J., Krajčovič, J.: Prehľad dejín spisovnej slovenčiny. Martin, Matica slovenská 2006.
5. Krajčovič, R., Žigo, P.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 2002.
6. Krajčovič, R., Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
7. Krajčovič, R.: Slovenčina a slovanské jazyky. Bratislava 1974.
8. Pauliny, E.: Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť. Bratislava 1983.
9. Ružička, J.: Spisovná slovenčina v Československu. Bratislava 1970.

Odporúčaná literatúra:

1. Blanár, V.: Niekoľko myšlienok o Pravidlách (a pravidlách) slovenského pravopisu. Slavica Slovaca, 34, 1999, č. 1, s. 52-63.
2. Bosák, J.: Spisovné jazyky v pohybe: problematika ich opisu. Jazykovedný časopis, 46, 1995, č. 1, s. 23-36.
3. Dudok, M.: Jazykové normy a normovanie jazyka (Kroatistické skúsenosti). Jazykovedný časopis, 2002, č. 1, s.45.
4. Findra, J.: Reforma pravopisu a povery o jazyku. Kultúra slova, 40, č. 1, 2006, s. 12-19.
5. Kačala, J.: Súčasná spisovná slovenčina a jazyková kultúra. Kultúra slova, 27, 1993, č. 1, s. 3-9.
6. Kačala, J.: Osobnosti slovenskej jazykovedy 20. storočia (6). Jozef Ružička – Gejza Horák – Jozef Mistrík. Kultúra slova, 40, 2006, č. 3, s. 129-138.
7. Kočiš, F.: Súčasný stav a perspektívy výskumu slovenského jazyka. Slovenská reč, 59, 1994, č. 1, s. 3-6.
8. Kočiš, F.: Slovenčina na križovatke európskych dejín. Slovenská reč, 59, 1994, č. 6, s. 321-328.
9. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (XIII). Nové obdobie v dvoch etapách. Kultúra slova, 39, 2005, č. 1, s. 7-15.
10. Krajčovič, R.: Z galérie osobností v dejinách spisovnej slovenčiny (XIV). Namiesto záveru malé kalendárium tisícročnej slovenčiny. Kultúra slova, 39, 2005, č. 1ň2, s. 65-75.

- 11.Král, A.: Odkiaľ vzali Slováci spisovnú slovenčinu? Slovenská reč, 65, 2000, č. 2, s. 71-85.
- 12.Majtán, M.: Stav a perspektívy výskumu dejín slovenčiny. Slovenská reč, 60, 1995, č. 5-6, s. 259-264.
- 13.Považaj, M.: Rok Ľudovíta Štúra, jazyková kultúra a kultúra reči. Kultúra slova, 39, 2005, č. 1, s. 3-6.
- 14.Pravidlá slovenského pravopisu. Bratislava, Veda 1991.
- 15.Pravidlá slovenského pravopisu. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava, Veda 1998.
- 16.Pravidlá slovenského pravopisu. Tretie, upravené a doplnené vydanie. Bratislava, Veda 2000.

Úlohy na samostatnú prácu študentov

1. Pripravte prezentáciu na tému:

Pravidlá slovenského pravopisu z r. 2000.

Výskum súčasnej spisovnej slovenčiny.

Slovenskí jazykovedci 21. storočia.

2. Urobte konspek článku:

Findra, J.: Reforma pravopisu a povery o jazyku. Kultúra slova, 40, č. 1, 2006, s. 12-19.

TESTY MODUL č. 1

1. Dejiny spisovnej slovenčiny podľa R. Krajčoviča a P. Žiga sa rámcovo delia na:

- a) spisovné obdobie, predspisovné obdobie, bernolákovské obdobie;
- b) rané obdobie, predspisovné obdobie, spisovné obdobie;
- c) veľkomoravské obdobie, staršie obdobie, rané obdobie.

2. V druhej polovici 8. stor. na území dnešného Slovenska pôsobili tri misie:

- a) grécka, talianska, bavorská;
- b) talianska, nemecká, ruská;
- c) grécka, talianska, slovenská.

3. Činnosť Konštantína a Metoda na Veľkej Morave sa začína:

- a) roku 863;
- b) roku 885;
- c) roku 833.

4. Písmo, ktoré Konštantín zložil, bolo:

- a) cyrilika;
- b) hlaholika;
- c) latinika.

5. K najvýznamnejším pamiatkam Veľkomoravského obdobia patria:

- a) Kyjevské listy, Frizinské pamiatky, Hlaholské zlomky viedenské z 11. stor.;
- b) Ostrihomský rituál, Vitaj, milý Spasiteľu, Frizinské pamiatky;
- c) Žilinská mestská kniha, Kyjevské listy, Frizinské pamiatky.

6. Najstarší slovanský spisovný jazyk sa volá:

- a) praslovančina;
- b) hlaholika;
- c) staroslovienčina.

7. Akou rečou boli písané prvé slovienske literárne pamiatky:

- a) latinčinou;
- b) hlaholikou;
- c) staroslovienčinou.

8. Žilinská mestská kniha pochádza z:

- a) 13. stor.;
- b) 15. stor.;
- c) 18. stor.

9. Čeština ako písaná podoba spisovného jazyka slovenskej národnosti sa začala používať v:

- a) 15. stor.
- b) 12. stor.
- c) 19. stor.

10. Česko-bratský pravopis je:

- a) normalizovaný pravopis biblickej češtiny používaný od konca 16. stor.;
- b) kultúrny dorozumievací útvar;
- c) české jazykové prostriedky.

11. Slovakizovaná čeština je:

- a) variant kultúrnej češtiny na Slovensku, nerovnomerne popretkávaný slovakizmami;
- b) normalizovaný pravopis biblickej češtiny používaný od konca 16. stor.;
- c) prvý kodifikovaný útvar spisovnej slovenčiny.

12. Kultúrna západoslovenčina je:

- a) západoslovenský variant kultúrnej predspisovnej slovenčiny;
- b) variant kultúrnej češtiny na Slovensku, nerovnomerne popretkávaný slovakizmami;
- c) české jazykové prostriedky.

13. Kultúrna stredoslovenčina je:

- a) západoslovenský variant kultúrnej predspisovnej slovenčiny;
- b) stredoslovenský variant kultúrnej predspisovnej slovenčiny;
- c) prvý kodifikovaný útvar spisovnej slovenčiny.

14. Napíšte, ktoré literárno-historické udalosti pripomínajú roky:

- a) 863;
- b) 1843;
- c) 1863.

15. Na území Slovenska sa úradné listiny a mestské písomnosti v období uhorského štátu písali v jazykoch:

- a) čeština, latinčina, nemčina;
- b) praslovančina, nemčina, čeština;
- c) staroslovienčina, nemčina, čeština.

TESTY MODUL č. 2

1. Spisovným obdobím sa rozumie:

- a) vývinová etapa v dejinách spisovnej slovenčiny od vzniku kodifikovanej formy národného jazyka, spisovnej slovenčiny podnes;
- b) normalizovaný pravopis biblickej češtiny používaný od konca 16. stor.;

- c) variant kultúrnej češtiny na Slovensku, nerovnomerne popretkávaný slovakizmami.

2. Bernolákovčina je:

- a) prvý kodifikovaný útvar spisovnej slovenčiny pomenovaný podľa hlavného tvorcu A. Bernoláka;
b) západoslovenský variant kultúrnej predspisovnej slovenčiny;
c) normalizovaný pravopis biblickej češtiny používaný od konca 16. stor.

3. Prvá kodifikačná práca A. Bernoláka *Dissertatio philologico-critica...* vyšla roku:

- a) 1852;
b) 1787;
c) 1846.

4. Ktoré z uvedených diel nenapísal Anton Bernolák?

- a) Slovár Slovenskí-Česko-Laťinsko-Ňemecko-Uherskí;
b) Selanky;
c) Gramatica slavica.

5. Štúrovčina je:

- a) druhý kodifikovaný útvar spisovnej slovenčiny pomenovaný podľa hlavného tvorcu Ľ. Štúra;
b) prvý kodifikovaný útvar spisovnej slovenčiny pomenovaný podľa hlavného tvorcu A. Bernoláka;
c) variant kultúrnej češtiny na Slovensku, nerovnomerne popretkávaný slovakizmami.

6. Zásady novej kodifikácie Ľ. Štúr sformuloval v práci:

- a) Nauka reči slovenskej;
b) *Dissertatio philologico-critica*;
c) *Orol Tatránski*.

7. Ktorá z uvedených historických udalostí sa viaže k roku 1843?

- a) založenie Matice slovenskej
b) kodifikovanie spisovnej slovenčiny Ľ. Štúrom;
c) kodifikovanie spisovnej slovenčiny A. Bernolákom.

8. Literárna príloha Slovenských národných novín bola:

- a) almanách Nitra;
b) *Orol Tatránski*;
c) Štúrovský denník;

9. Autorom práce *Větín o slovenčine* je:

- a) M. M. Hodža;

- b) L. Štúr;
- c) M. Hattala.

10. Prvou básňou v štúrovčine bola báseň:

- a) J. Francisciho-Rimavského *Svojim vrstovníkom na pamjatku*;
- b) C. Zocha *Slovo za slovenčinu*;
- c) A. Sládkoviča *Detvan*.

11. Reformné pravopisné princípy štúrovskej slovenčiny boli publikované v kodifikačnej práci:

- a) M. Hattalu *Krátka mluvnica slovenská*;
- b) C. Zocha *Slovo za slovenčinu*;
- c) L. Štúra *Hlas proti hlasom*.

12. Matičné obdobie sa formálne začína založením Matice slovenskej roku:

- a) 1863;
- b) 1875;
- c) 1852.

13. V ktorom meste sídlí Matica slovenská?

- a) Trnava;
- b) Martin;
- c) Bratislava.

14. Dôležitým kodifikátorom martinského obdobia bol:

- a) S. Czambel;
- b) M. Hattala;
- c) A. Bernolák.

15. Slovenská jazykovedná spoločnosť začala rozvíjať svoju činnosť od roku:

- a) 1941;
- b) 1953;
- c) 1966.

16. Prvé Pravidlá slovenského pravopisu vyšli roku:

- a) 1928;
- b) 1931;
- c) 1918.

17. Roku 1932 začal vychádzať prvý lingvisticky orientovaný časopis:

- a) Slovenská reč;
- b) Kultúra slova;
- c) Slavica Slovaca.

18. Tretie Pravidlá slovenského pravopisu vyšli roku:

- a) 1966;
- b) 1953;
- c) 1931.

19. Autorom *Pravidiel slovenskej výslovnosti* (1984) je:

- a) Á. Král;
- b) J. Kačala;
- c) Š. Peciar.

20. Šest'zväzkový *Slovník slovenského jazyka* vychádzal v rokoch:

- a) 1959-1968;
- b) 1969-1979;
- c) 1978-1989.

21. *Krátky slovník slovenského jazyka* vychádzal v rokoch:

- a) 1987, 1989, 1997, 2003;
- b) 1966, 1989, 1997;
- c) 1987, 1990, 2000, 2003.

22. *Zákon o štátnom jazyku* Národná rada SR prijala:

- a) 15. novembra 1996;
- b) 15. mája 2004;
- c) 15. novembra 1995.

KONTROLNÉ OTÁZKY

1. Charakteristika jazykovej situácie predcyrilometodského obdobia.
2. Charakteristika jazykovej situácie cyrilometodského obdobia.
3. Jazyková situácia na slovenskom území v 10.-12. stor. Používanie domáceho jazyka a latinčiny.
4. Jazyková situácia na slovenskom území v 12.-14. stor. Vznik povedomia slovenskej národnosti.
5. Jazyková situácia v 15. stor. Čeština ako spisovný jazyk Slovákov.
6. Žilinská mestská kniha ako kultúrna a jazyková pamiatka 15. stor.
7. Jazyková situácia na slovenskom území v 16.-18. stor.
8. Vývin v používaní češtiny v 16.-18. stor.
9. Šírenie kultúrnej strednej slovenčiny.
10. Rozvoj kultúrnej západnej slovenčiny.
11. Kultúrny jazyk na východnom Slovensku.
12. Maďarizácia v 16.-18. stor.
13. Bernolákovské obdobie a charakteristika bernolákovčiny.
14. Štúrova jazykovedná teória. Podoba štúrovskej kodifikácie.
15. Pravopis, hláskoslovie a tvaroslovie štúrovskej spisovnej slovenčiny.
16. Námietky proti Štúrovej kodifikácii.
17. Matičné obdobie. Charakteristika jazykovej situácie.
18. Martinské obdobie. Situácia spisovného jazyka.
19. Jazyková situácia na Slovensku od roku 1918 do roku 1945.
20. Jazyková situácia po roku 1945 a po vzniku Slovenskej republiky v roku 1993.

LITERATÚRA

1. Blanár, V., Jona, E., Ružička, J.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 1974. 1.-2.d.
2. Kačala, J., Krajčovič, R.: Náčrt dejín spisovnej slovenčiny. Bratislava 2001.
3. Kačala, J.: Spisovná slovenčina v 20. stor. Bratislava 1998.
4. Kačala, J.: Osobnosti slovenskej jazykovedy v 20. storočí. Martin, Matica slovenská 2017.
5. Kačala, J., Krajčovič, J.: Prehľad dejín spisovnej slovenčiny. Martin, Matica slovenská 2006.
6. Krajčovič, R., Žigo, P.: Dejiny spisovnej slovenčiny. Bratislava 2002.
7. Krajčovič, R., Žigo, P.: Príručka k dejinám spisovnej slovenčiny. Bratislava 1999.
8. Krajčovič, R.: Slovenčina a slovanské jazyky. Bratislava 1974.
9. Pauliny, E.: Dejiny spisovnej slovenčiny od začiatkov po súčasnosť. Bratislava 1983.
10. Pravidlá slovenského pravopisu. Bratislava, Veda 1991.
11. Pravidlá slovenského pravopisu. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava, Veda 1998.
12. Pravidlá slovenského pravopisu. Tretie, upravené a doplnené vydanie. Bratislava, Veda 2000.
13. Ružička, J.: Spisovná slovenčina v Československu. Bratislava 1970.
14. Stanislav, J. Dejiny slovenského jazyka. 1.-3. d. Bratislava 1967.
15. www.stur.sk, www.klasici.sk/publikovanie/historicky, <http://kralm.szm.sk> .
16. www.juls.savba.sk.